DOI: 10.30816/ICONN4/2017/19

# Numele în creștinism. Semnificații teologice ale numelui persoanei umane, de la naștere și până dincolo de moarte

Valerian Marian
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca,
Centrul Universitar Nord Baia Mare, România

**Names in Christianity. Theological meaning of people's first names, from birth to afterlife**

**Abstract:** The present study highlights the fact that the name of every person, in addition to its profane role in individual identification, has a spiritual value which accompanies the bearer during life and even beyond death. Beginning with the analysis and interpretation of a series of scriptural, patristic and liturgical texts, we identify the spiritual importance of names in Christianity. The study considers the following aspects: onomastics in early Christianity, liturgical regulations for name-giving, baptismal names and their importance for people's spiritual life, the existential connection between name and person in Christian faith, name change in monasticism, the eschatological dimension of names.
Considering the tradition of the Orthodox Church, which recommends choosing saints' names for children, this study analyses, from an etymological and theological perspective, the most common names of Orthodox saints which are given at baptism (by means of transliteration, gender change, or translation).
**Keywords:** saints' names, name-giving, baptism, name change.

## 1. Preliminarii

Numele este o realitate pe care nu o putem ignora, „deoarece nu există niciun om între toți oamenii care, odată născut, să fie fără de nume, fie el om bun sau rău, căci la venirea pe lume părinții le pun nume tuturor" [t. n.] (Homer 1946: 298)[1].

*Numele* (lat. *nomen*) este un „mijloc de cunoaștere" (v. Lewis 1891: *s.v.*) a unei persoane. Într-o definire sintetică, *numele* este cuvântul sau grupul de cuvinte care individualizează persoana fizică în societate (v. D. Lupulescu și A. M. Lupulescu 2002: 16). În sens larg, termenul *nume* este folosit pentru a exprima, în același timp, atât numele de familie, cât și prenumele. Numele de familie sau *numele patronimic* – de la latinescul *pater*, care înseamnă „tată" (v. Lewis 1891: *s.v.*) – este numele pe care îl poartă (*după tată*) membrii unei familii; acest nume are o importanță practică în societate, întrucât

[1] *Οὐ μὲν γὰρ τις πάμπαν ἀνώνυμός ἐστ᾽ ἀνθρώπων, οὐ κακὸς οὐδὲ μὲν ἐσθλός, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται, ἀλλ᾽ ἐπὶ πᾶσι τίθενται, ἐπεί κε τέκωσι, τοκῆες* (*Odiseea* 8, 550).

BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)

arată apartenența persoanei la o anumită familie și ajută la identificarea acesteia în comunitate.

Prenumele este cel care individualizează persoana. Pentru acesta se mai folosesc și expresiile: *nume de botez*, *nume mic*, *nume personal* sau *nume individual*. Locul prenumelui este înaintea numelui[2], după cum reiese din etimologia acestuia, prefixul *pre-* < fr. *pré-* cf. lat. *prae*, având semnificația „înainte de", „în față", „anterior" (v. Lewis 1891: *s.v.*). Astfel, prenumele înseamnă *înainte de nume*, *ceea ce se pune înaintea numelui*.

Înainte de structura actuală a numelui (prenume și nume de familie), oamenii, reprezentând diverse zone geografice sau culturi, aveau doar un singur nume (prenumele)[3], dat de părinți sau pus la Botez.

Încă din Antichitate, în alegerea numelui, principala sursă de inspirație a fost religia, urmată de sentimentul apartenenței la o familie, în cadrul căreia numele (prenumele) se transmitea, în multe situații, de la o generație la alta; în semn de respect față de înaintași, primul băiat născut într-o familie primea numele bunicului patern. Astfel, la greci, se credea că preluarea numelui însemna și preluarea locului acelei persoane în lume; de aceea, nu se dădea numele bunicului dacă era în viață, întrucât se credea că acest lucru i-ar aduce moartea (v. Yonge 1863: 8). La evreii rigorişti, copilul primea numele bunicului indiferent dacă era în viață sau a murit. În Evul Mediu, în Apus, copiii primeau frecvent numele tatălui, însă cu o mică modificare fonetică sau morfologică, în funcție de caz. La creștini, numele este preluat, de obicei, din calendar sau din *Biblie*; nou-născutul primește numele Sfântului serbat în ziua nașterii sau a Botezului, Sfântul respectiv devenind, astfel, mijlocitor și protector al copilului. În unele cazuri, copilul primea numele nașului de botez, adică al părintelui său spiritual (v. Graur 1965: 20).

Odată cu creșterea populației, un singur nume nu a mai fost suficient pentru identificarea persoanelor, întrucât a crescut probabilitatea de a întâlni persoane numite la fel. De aceea, pentru a evita confuziile, s-a simțit nevoia unui al doilea nume, ca element distinctiv[4]. Trecerea de la numele unic la formula „numelor duble" s-a făcut de-a lungul secolelor, însă, „până a se ajunge la un tipar onomastic oficial, au apărut, în formă populară, stadii intermediare, analitice, mai puțin conturate" (Răileanu 2012: 75). Prima formă distinctivă a fost adăugarea la numele de botez a numelui tatălui (Vasile *al lui* Dumitru sau Vasile, *fiul lui* Dumitru). Ulterior, prin adăugarea unor terminații la numele tatălui, s-a format numele de familie (de exemplu, la noi, prin folosirea terminațiilor precum *-escu* sau *-eanu* au rezultat diverse nume de familie: *Constantinescu*, *Dumitreanu*,

[2] În majoritatea țărilor, locul prenumelui este înaintea numelui de familie; dintre excepții: Ungaria, China, Vietnam.

[3] În Antichitate, utilizau un singur nume grecii, egiptenii, evreii (v. D. Lupulescu și A. M. Lupulescu 2003: 59) și, până la introducerea *numelui gentilic*, romanii (v. Bompa 2004: 18).

[4] Romanii, de exemplu, au adăugat la numele personal (*praenomen*), numele ereditar sau de gintă (*nomen* sau *nomen gentilicum*), o poreclă (*cognomen*) și, pentru servicii deosebite aduse Romei, chiar un al treilea nume (*agnomen*). Un exemplu cunoscut este Publius Cornelius Scipio Africanus (v. Bompa 2004: 18).

**BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)**

*Ionescu* etc.). O altă diferențiere s-a făcut prin adăugarea la numele de botez a numelui localității de origine sau, în cazul unui nobil, a numelui ținutului pe care îl deținea. În Evul Mediu, primii care și-au adăugat un al doilea nume au fost nobilii, adică proprietarii de pământ, întrucât aveau de apărat interese succesoriale; înaintea numelui localității sau al ținutului se introducea prepoziția *de* (eng. *of*, fr. *de*, *du*, *de la*, germ. *von*). După nobili, au început să folosească nume de familie burghezii și apoi țăranii (v. Graur 1965: 73–75). Alte nume de familie s-au format adăugând pe lângă numele unic o poreclă (*Lungu*, *Micu*, *Negrea*, *Scurtu* etc.), numele unei profesii (*Cojocaru*, *Croitoru*, *Moraru*, *Olaru* etc.), nume de animale (*Ursu*, *Vulpe* etc.), nume de păsări (*Păun*, *Sturz* etc.) și altele.

Primele nume de familie au apărut sporadic în secolul al XII-lea și, începând cu secolul următor, se răspândesc din ce în ce mai mult printre nobili și burghezi. Cu toate că încă din secolul al XVI-lea s-a stabilit prin lege obligativitatea numelui de familie (1538 în Anglia, respectiv 1539 în Franța), doar prin secolele XVIII – XIX această practică se va generaliza. Odată cu legiferarea amintită, au fost introduse și registrele de stare civilă ale oficiilor laice, până la momentul respectiv acest lucru intrând în atribuțiile Bisericii (v. Graur 1965: 75–77). La noi, Codul Civil din 1864, adoptat în perioada lui Alexandru Ioan Cuza, prevedea, la Art. 43, că actul de naștere trebuie să conțină „prenumele ce i se va da la Botez, precum și numele de familie" (D. Lupulescu și A. M. Lupulescu 2003: 71).

„Numele de familie vorbește despre strămoși, ocupații, încercări, demnitate, eroism, fiind numele nostru lumesc, dar numele de botez vorbește despre tată, mamă, casă, iubire, familiaritate, Rai, Dumnezeu" [t. n.] (Long 1883: 11). Astfel, din punct de vedere creștin, numele unei persoane este reprezentat în primul rând de prenume. De aceea, în studiul de față, ne vom referi la semnificațiile teologice ale numelui de Botez (prenumelui), chiar și atunci când vom folosi doar termenul generic de *nume*.

## 2. Legătura ființială dintre nume și persoană

Încă înainte de apariția creștinismului, în culturile antice și în tradiția ebraică exista ideea unei identități între sufletul omului și numele lui, considerându-se că „întreaga personalitate, cu toate particularitățile și cu toată energia sa, erau prezente înlăuntrul numelui" (Ware 1992: 28). Obiceiul de a da copilului numele unui strămoș își are originea în credința că existența persoanei după moarte depinde de păstrarea numelui acesteia. Eschimoșii, de pildă, credeau că, odată cu venirea pe lume a unui copil, renăștea ultimul mort din familie; de aceea copilul primea, în mod obligatoriu, numele acestuia (v. Graur 1965: 20).

Grecii erau atât de convinși că numele poate influența destinul omului, încât au pus bazele unui sistem de interpretare a numelui, *onomanția*[5], cu scopul de a descifra

[5] *Onomanția* era arta divinatorie care încerca să prezică soarta persoanei, interpretându-i numele (v. Maffitt 1835: 222). Termenul derivă din greaca veche, de la cuvintele *ὄνομα* („nume") și *μαντεία* („prezicere", „divinație", „oracol") (v. Bailly 1935: *s. v.*).

BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)

sau chiar de a influența destinul omului. La fel, romanii considerau că numele omului îi va marca existența de la naștere până la moarte, după cum reiese și din expresia *Nomen est omen*, adică „Numele este prevestire (semn, destin)" (Alexandrescu 1992: 141). Astfel, întâlnim nume precum *Fortis* („Puternic"), *Maximus* („Cel mai mare"), *Felix* („Fericit") etc.

În tradiția ebraică, numele exprimă esența persoanei sau a lucrului care îl poartă. A da nume unei persoane sau unui loc însemna a le determina rolul sau destinul (v. Vladimirescu și Ciurea 2008: 113). Astfel, amintim câteva nume din *Vechiul Testament* care exemplifică tocmai cele spuse mai sus: *Adam* („din pământ a fost zidit Adam" – *Înțelepciunea lui Isus Sirah* 33, 10.), *Eva* („Și a pus Adam femeii sale numele Eva, adică viață, pentru că ea era să fie mama tuturor celor vii" – *Facere* 3, 20.), *Avraam* („Și nu te vei mai numi Avram, ci Avraam va fi numele tău, căci am să te fac tată a mulțime de popoare" – *Facere* 17, 5.); *Sarra* („Pe Sarai, femeia ta, să nu o mai numești Sarai, ci Sarra să-i fie numele. Și o voi binecuvânta [...] și va fi mamă de popoare și regi peste popoare se vor ridica dintr-însa" – *Facere* 17, 15–16.), *Isaac* („Sarra, femeia ta, îți va naște un fiu și-i vei pune numele Isaac și Eu voi încheia cu el legământul Meu" – *Facere* 17, 19.), *Israel* („De acum nu-ți va mai fi numele Iacov, ci Israel te vei numi, că te-ai luptat cu Dumnezeu și cu oamenii și ai ieșit biruitor!" – *Facere* 32, 28) etc.

De asemenea, în spiritualitatea ebraică, doar stăpânul avea dreptul de a pune nume, întrucât se considera că „stăpânul numelui este stăpânul lucrului" (Gafton 2008: 50). Astfel, Dumnezeu cel atotstăpânitor, care a creat totul prin Cuvânt, este Cel dintâi Dătător de nume: „Lumina a numit-o Dumnezeu ziuă, iar întunericul l-a numit noapte"; „Tăria a numit-o Dumnezeu cer"; „Uscatul l-a numit Dumnezeu pământ, iar adunarea apelor a numit-o mări" (*Facere* 1, 5–10). Numirea, ca apanaj al stăpânului, reiese și din faptul că, punând animalele sub stăpânirea omului, Dumnezeu le aduce la Adam pentru ca acesta să le dea și nume: „Și Domnul Dumnezeu, Care făcuse din pământ toate fiarele câmpului și toate păsările cerului, le-a adus la Adam, ca să vadă cum le va numi; așa ca toate ființele vii să se numească precum le va numi Adam. Și a pus Adam nume tuturor animalelor și tuturor păsărilor cerului și tuturor fiarelor sălbatice" (*Facere* 2, 19–20).

Numele propriu al lui Dumnezeu, Yahweh (YHWH יהוה), numele Stăpânului însuși, se bucura de un respect deosebit în cadrul poporului ales și era rostit cu mare prudență. Acesta era considerat „numele prin excelență", „numele inefabil" al lui Dumnezeu („Atunci Dumnezeu a răspuns lui Moise: 'Eu sunt Cel ce sunt'. Apoi i-a zis: 'Așa să spui fiilor lui Israel: Cel ce este m-a trimis la voi!'" – *Ieșire* 3, 14) și nu era pronunțat decât în cadrul cultului, de două ori pe an[6]. În restul timpului, în uzul cultic

[6] Literatura veche ebraică nu îngăduia rostirea Tetragramei sacre YHWH decât în două cazuri: când era rostită de către marele preot la Sărbătoarea Împăcării – *Iom Kipur*, singura dată din an când acesta intra în Sfânta Sfintelor (altarul Templului) și atunci când preoții recitau în Templu *binecuvântarea* sacerdotală. Despre cel care rostea Tetragrama, în alte contexte decât cele amintite, se credea că nu va avea parte de viața veșnică (v. Attias și Benbassa 1997, *apud* Vladimirescu și Ciurea 2008: 117–118).

BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)

zilnic, în rugăciune și în citirea *Scripturii*, numele Yahweh era substituit cu apelative care, în general, exprimau atribute ale lui Dumnezeu: *Adonai* („Domn", „Stăpân"), *El* („Conducător") sau *Elohim* (pluralul de la *El*), *Elyon* („Cel Preaînalt"), *Melech* („Rege"), *Șadai* („Cel Puternic") etc. (v. Negoiță 2004: 6–20).

Cunoașterea numelui unei persoane înseamnă, în concepția vechilor evrei, a intra în comuniune cu ea, a-i întrezări adâncurile ființei și chiar a avea „o anumită putere asupra ei" (Freud 1991, *apud* D. Felecan 2015: 140). De aceea, îngerul care se luptă cu Iacov refuză să-și descopere numele: „Pentru ce întrebi de numele Meu? El e minunat!" (*Facere* 32, 29). Mai mult, a invoca numele cuiva sau a face un lucru în numele acestuia sunt acte de o însemnătate deosebită. Invocarea numelui unei persoane înseamnă a o face prezentă. Prin rostirea unui nume, acesta devine viu, întrucât „rostirea numelui cheamă sufletul persoanei respective" (Ware 1992: 29).

Trecerea de la tradiția vetero-testamentară la Evanghelia mântuirii s-a făcut odată cu Sfântul Ioan Botezătorul, ultimul profet al *Vechiului Testament* și primul profet al *Noului Testament*, care a pregătit poporul pentru venirea lui Hristos și L-a descoperit lumii pe Hristos ca Mesia. Am făcut referire la Sfântul Ioan, întrucât numele i-a fost pus la porunca lui Dumnezeu: „Iar îngerul a zis către el: [...] Elisabeta, femeia ta, îți va naște un fiu și-l vei numi Ioan" (*Luca* 1, 13). Controversa legată de punerea numelui său este un punct de cotitură în ceea ce privește concepția despre nume. Inițial, cei din familie optaseră pentru numele Zaharia, după tatăl său, însă mama lui s-a opus zicând: „Nu! Ci se va chema Ioan" (*Luca* 1, 60). Rudele au reacționat în spiritul tradiției *Vechiului Testament*: „Nimeni din rudenia ta nu se cheamă cu numele acesta" (*Luca* 1, 61). Momentul arată că numele nu mai trebuie să fie determinat doar de legăturile de familie, ci și de puterea lui Dumnezeu. În cazul Botezătorului, legătura dintre nume și puterea lui Dumnezeu s-a arătat prin misiunea sa de profet și de înaintemergător al Domnului: „Căci va fi mare înaintea Domnului [...]. Și va merge înaintea Lui [...], ca să gătească Domnului un popor pregătit" (*Luca* 1, 15–17).

În *Noul Testament* numele nu se mai referă doar la legătura cu părinții sau cu înaintașii, ci și la legătura spirituală cu Dumnezeu. Această legătură, începută cu numele lui Ioan, s-a realizat în mod desăvârșit odată cu Întruparea Fiului lui Dumnezeu în Persoana istorică a Mântuitorului Iisus Hristos.

Numele lui *Iisus* a fost pus din porunca lui Dumnezeu. Fecioara „va naște Fiu și vei chema numele Lui: Iisus, căci El va mântui poporul Său de păcatele lor" (*Matei* 1, 21). Numele *Iisus* provine din grecescul *Ἰησοῦς*, traducerea ebraicului *Ieșua* עושי, care înseamnă „Dumnezeu este mântuirea" (v. Vigouroux 1912: 1423). Cel născut de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria este Însuși Fiul lui Dumnezeu și este numit *Iisus* tocmai pentru că este *Mântuitor*. Mântuirea întregului neam omenesc s-a făcut „prin arătarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Cel ce a nimicit moartea și a adus la lumină viața și nemurirea, prin Evanghelie" (*II Timotei* 1, 10).

Numelui *Iisus* i-a fost alăturat acela de *Hristos* (de la grecescul *Χριστός*, traducerea cuvântului ebraic Mesia – *Mașiah* חישמ, care înseamnă „Uns"), adică „Cel uns" sau „Unsul" lui Dumnezeu: „Iisus, Care se cheamă Hristos" (*Matei* 1, 16). Apelativul

BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)

*Hristos* arată faptul că Fiul lui Dumnezeu a fost „uns" de către Tatăl „în mod eminamente spiritual" (Vigouroux 1912: 1424), pentru a îndeplini o întreită slujire sau demnitate: profetică, arhierească și împărătească, întrucât doar profeții, arhiereii și împărații erau „unși" în demnitățile lor. *Noul Testament* folosește atât numele *Iisus*, cât și pe acela de *Hristos*, împreună sau individual, pentru a desemna Persoana Fiului lui Dumnezeu întrupat.

În cazul Mântuitorului Iisus Hristos, legătura dintre Nume și Persoană este ființială, indisolubilă și veșnică. Numele lui Iisus este intim legat de Persoana Sa, puterea și slava lui Dumnezeu fiind prezente și active în Numele Său (v. Ware 1992: 30). Astfel, Numele lui Iisus devine izvorâtor de putere dumnezeiască: „Ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt" (*Filipeni* 2, 10); „Adevărat, adevărat zic vouă: Orice veți cere de la Tatăl în numele Meu El vă va da" (*Ioan* 16, 23). De asemenea, în numele lui Iisus sunt vindecați în mod minunat oameni și sunt alungați demoni: „Iar Pavel [...] a zis duhului: În numele lui Iisus Hristos îți poruncesc să ieși din ea. Și în acel ceas a ieșit" (*Fapte* 16, 18); „Iar Petru a zis: Argint și aur nu am; dar ce am, aceea îți dau. În numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, scoală-te și umblă!" (*Fapte* 3, 6).

Teologul francez Fulcran Vigouroux (1912: 1424) precizează că, în legătură cu Persoana Fiului lui Dumnezeu, numele *Iisus* se raportează la Persoană, iar numele *Hristos* la slujire. O situație asemănătoare este și în cazul creștinului, care, la Botez, primește atât numele personal (ales de părinți), cât și numele lui Hristos, adică acela de *creștin* („Iar de suferă [*cineva* n. n.] ca creștin, să nu se rușineze, ci să preamărească pe Dumnezeu, pentru numele acesta" – *Petru* 4, 16). Astfel, numele de botez se raportează la persoană, iar numele / statutul de *creștin* se raportează la slujire, la o viețuire în conformitate cu prescripțiile evanghelice. Prin încreștinare se produce o schimbare la nivel personal și ființial, o schimbare în relațiile omului cu ceilalți, precum și o schimbare în raportarea omului la timp, întrucât el trăiește de acum în perspectiva eternității (v. Newton 1882: 125).

În creștinism, numele comunică ceva esențial, caracteristic, din ceea ce aparține ființei celui care-l poartă. Pentru creștini, „numele, dacă nu reprezintă însăși ființa, exprimă ceva din ea. Chemând pe numele său o persoană, chemi spre tine ființa persoanei, cu întreg modul său de a fi sau de a exista" (Bălan Mihailovici 2003: 9). Prin Botezul creștin, între sufletul omului și numele său se stabilește o legătură ființială, care îl va însoți pe tot parcursul vieții și chiar dincolo de aceasta, întrucât „niciun cuvânt nu se leagă atât de puternic de sufletul omului ca propriul său nume" [t. n.] (Long 1883: 10).

## 3. Rânduielile liturgice de atribuire a numelui. Paradigma Ortodoxă

În majoritatea religiilor, punerea numelui se face printr-un anumit ritual oficiat în primele zile după naștere, ritual care are și rolul de a-i deschide omului accesul spre sacru. În creștinism, rânduiala esențială de atribuire a numelui este Botezul, care, în funcție de confesiune, prezintă diverse forme de oficiere cultică. În cele ce urmează ne

BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)

vom ocupa de rânduielile liturgice de atribuire a numelui specifice Bisericii Ortodoxe, punctând elemente referitoare la simbolismul și semnificațiile teologice ale acestor rânduieli.

În Biserica Ortodoxă, numele este atribuit într-un cadru liturgic bine determinat, marcat de trei momente specifice: unul de punere propriu-zisă a numelui – *Rugăciunea punerii numelui*, unul de consfințire sau consacrare a numelui – *Slujba Sfântului Botez* și unul de schimbare a numelui – în cadrul *Rânduielii tunderii în monahism*.

Numele ales de părinți este pus în ziua a opta de la naștere[7] prin *Rugăciunea punerii numelui*, urmând ca legătura ființială, indisolubilă dintre numele copilului și sufletul acestuia să se realizeze ulterior, în cadrul Tainei Botezului, oficiată la 40 de zile după naștere. Astfel, înainte de a se desăvârși relația unică, personală, a fiecărui om cu Hristos prin Sfânta Taină a Botezului, această relație este inițiată în ziua a opta, printr-o ierurgie specială, săvârșită în Biserică. Elementul central al acesteia este rugăciunea rostită de preot: *Doamne, Dumnezeul nostru, Ție ne rugăm și pe Tine Te chemăm, să se însemneze lumina feței Tale peste robul Tău acesta* (aici îi pune numele) *și să se însemneze Crucea Unuia-Născut Fiului Tău în inima și în cugetul lui, ca să fugă de deșertăciunea lumii și de toată vicleana uneltire a vrăjmașului și să urmeze poruncile Tale. Și dă, Doamne, ca numele Tău cel sfânt să rămână nelepădat de dânsul, când se va uni, la vremea cuvenită, cu Biserica Ta cea sfântă, desăvârșindu-se prin înfricoșătoarele Taine ale Hristosului Tău; ca, după poruncile Tale viețuind și păzind pecetea nestricată, să dobândească fericirea celor aleși în împărăția Ta [...]* (*Molitfelnic* 2002: 16).

Rugăciunea punerii numelui are rolul de pregătire a omului în vederea mântuirii, constituindu-se într-o prevestire a mântuirii, care va fi posibilă pentru el odată cu Botezul. Astfel, întrucât, de la Adam până la Hristos, din cauza păcatului originar, ușile Raiului au fost închise pentru toți oamenii – „Că ne-ai smerit pe noi în loc de durere și ne-a acoperit pe noi ***umbra morții***", *Psalmi* 43, 21 -, preotul se roagă acum: *să se însemneze* ***lumina feței Tale*** *peste robul Tău acesta* (numele), iar prin Botez neofitul va fi plasat în cadrele mântuirii obiective, realizate de Hristos, Cel care a redeschis oamenilor porțile Raiului. Apoi preotul continuă: *să se însemneze Crucea Unuia-Născut Fiului Tău în inima și în cugetul lui*, deoarece, prin Jertfa de pe Cruce și Învierea Sa din morți, Hristos face posibilă mântuirea pentru toți cei care cred în El („Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică" – *Ioan* 3, 16).

Partea a doua a rugăciunii este o anticipare a Tainei Botezului (*Și dă, Doamne, ca numele Tău cel sfânt să rămână nelepădat de dânsul, când se va uni, la vremea cuvenită, cu Biserica Ta cea sfântă*), când pruncul – prin lucrarea harului Duhului Sfânt –, se va uni cu Hristos și cu Biserica.

Termenul *Botez* vine din limba greacă, de la verbul *βαπτίζω* care înseamnă „a

[7] Punerea numelui se face în ziua a opta, la fel cum Mântuitorul Însuși a primit numele *Iisus*, la Templu, în a opta zi de la naștere, conform Legii *Vechiului Testament*. Simbolismul creștin al punerii numelui în ziua a opta după naștere are legătură și cu semnificația zilei întâi a săptămânii (*Duminica* sau *Ziua Învierii*), care mai este numită și Ziua a opta.

BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)

afunda", „a scufunda" (v. Bailly 1935: *s.v.*), etimologia indicând inclusiv modul de săvârșire a Botezului: *afundarea completă în apă*. Botezul în numele Sfintei Treimi îi conferă omului iertarea păcatului strămoșesc și a tuturor păcatelor personale (în cazul adulților), precum și calitatea de membru al Bisericii lui Hristos.

Botezul creștin nu este un botez generic; omul nu este botezat la modul general, ci personal, fiind numit, în cadrul Tainei, cu numele său (N). Formula Tainei Botezului include numele personal al viitorului creștin: la întâia afundare în apă: *Se botează robul lui Dumnezeu* (N) *în numele Tatălui. Amin*; la a doua afundare: *și al Fiului. Amin*; la a treia afundare: *și al Sfântului Duh. Amin; acum și pururea și în vecii vecilor. Amin* (*Molitfelnic* 2002: 40). Numele se consfințește în momentul celor trei afundări și – potrivit rânduielilor bisericești – nu poate fi schimbat până la moarte, excepție făcând intrarea în monahism (v. Bălan 1991: 74). Prin numele de botez, Dumnezeu primește o persoană care astfel devine a Lui. „Numele de botez o leagă pe persoana botezată de Dumnezeu, pentru că, primindu-l, omul acela moare cu Hristos și învie din nou" (Antonie de Suroj 2006: 133). Părintele Dumitru Stăniloae spune că la Botez i se dă omului numele și din acel moment omul intră într-o relație deplină, unică, cu Dumnezeu, de acum încolo Dumnezeu și omul chemându-se pe nume. Prin Taina Botezului, Hristos îl ridică pe om la o viață nouă, întemeind cu cel botezat o relație personală:

> *În această relație cu Dumnezeu, de chemare și răspuns, intră omul deplin prin Botez. De aceea, prin Botez i se dă omului și numele, care exprimă relația în care el e pus cu Dumnezeu și pe care trebuie să și-o cinstească și să și-o împlinească. El e botezat pe nume, nu ca o ființă generală: «Botează-se robul lui Dumnezeu, (N)». Propriu-zis, întrucât Hristos îl ridică pe om prin Botez la o viață nouă, El Însuși îl aduce la această viață superioară, responsabilă, chemându–1 pe nume cu puterea Lui absolut obligatorie, întemeind cu cel botezat o relație personală, o viață de răspundere eternă la chemarea Sa. Prin aceasta omul e scos din masa indistinctă umană, din anonimatul general, ca o persoană cu răspunderi proprii, întemeiate pe răspunderea eternă în fața lui Dumnezeu [...]. Omul își primește la Botez numele său, care îl face conștient de responsabilitatea sa personală. Acest nume îi dă forma lui personală adâncă, care e chipul lui Hristos în el* (Stăniloae 1978: 50–51).

După cum am arătat și anterior, împreună cu numele de botez, toți cei botezați primesc, în mod tainic, încă un nume: acela de *creștin* – *χριστιανός*, adică de mărturisitor al lui Hristos (v. Bailly 1935: *s.v.*): „Căci toți sunteți fii ai lui Dumnezeu prin credința în Hristos Iisus. Căci, câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat" (*Galateni* 3, 26–27). După Botez, omul nu mai este un om oarecare, ci este creștin; devine un alt om, un om nou, un om născut „din apă și din Duh" (*Ioan* 3, 5) pentru o viață spirituală. Numele de *creștin* arată apartenența omului la Biserica lui Hristos, iar numele său de Botez îl individualizează în cadrul acesteia și îl pune în relație personală cu Însuși Capul Bisericii, care este Hristos.

Faptul că numele primit la Botez trebuie să-l facă pe om conștient de responsabilitatea sa personală în raport cu Dumnezeu este evidențiat de Sfântul Vasile, care, în lucrarea sa *Despre Botez (II)*, precizează că „oricine se botează cu botezul Evangheliei

BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)

este dator să trăiască după Evanghelie" [t. n.][8]. De asemenea, Mircea Eliade (2000: 144) arată că Taina Botezului, ca *Taină a inițierii*, „îi dezvăluie treptat neofitului adevăratele dimensiuni ale existenței" și „îl obligă să-și asume responsabilitatea de om".

Schimbarea numelui este legată de acele momente în care „ființa umană se supune unui proces de transformare cu implicații de ordin spiritual" (Gafton 2008: 51), cum este cazul lui Avram, care devine Avraam; al lui Iacob, care devine Israel, ori al lui Saul, care își ia numele de Pavel (v. *Fapte* 13, 9).

Numele primit la Botez nu mai poate fi schimbat, singura excepție fiind intrarea în monahism, întrucât Biserica învață că, la Judecata de apoi, fiecare creștin va fi strigat pe numele său de botez, iar Taina Botezului este una dintre Tainele care nu se repetă („Este un Domn, o credință, un botez" – *Efeseni* 4, 5).

Biserica Răsăriteană prevede schimbarea numelui de botez atunci când o persoană, hotărându-se să-și schimbe radical viața, în sensul slujirii necondiționate lui Hristos, intră în monahism. Astfel, prin *Rânduiala tunderii în monahism* (numită și *Al doilea botez*), monahul primește un nume nou: *Se tunde robul lui Dumnezeu* (N – aici îi schimbă numele), *în numele Tatălui. Amin; și al Fiului. Amin; și al Sfântului Duh. Amin. Să zicem pentru dânsul: Doamne miluiește* (*Molitfelnic* 2002: 550). Potrivit tradiției, numele este ales de duhovnic sau de stareț, însă poate fi sugerat și de către candidat, sugestie care poate fi acceptată sau nu („Although most of the times the confessor or the abbot/abbess decides upon the name change, there is also the possibility that the novice suggests a name that is accepted or not" (O. Felecan 2010: 200)). Sfântul Nectarie al Eghinei (2013: 9–10) spune că schimbarea numelui se face pentru ca monahul să-și aducă aminte permanent de faptul că a renunțat la viața anterioară și, de asemenea, pentru a avea ca model pe Sfântul al cărui nume îl poartă: „De la Sfânt învață să se smerească, chiar dacă ar proveni dintr-o familie împărătească [...], învață să iubească și pe aceia care îl urăsc [...], învață să iubească locul cel din urmă și se bucură atunci când nu este băgat în seamă".

În afara călugăriei, Biserica nu are nicio altă rânduială sau rugăciune de schimbare a numelui. În situații excepționale, atunci când o persoană se află într-un moment de schimbare a statutului său spiritual – de exemplu la Hirotonie sau când își dorește în mod special ca protector spiritual un anumit Sfânt (mai ales când numele pus de părinți la Botez nu se regăsește în onomastica hagiografică) -, Biserica poate interveni numai prin *Rugăciunea punerii numelui*, dar nu schimbând numele primit la Botez, ci adăugând încă unul.

Numele de botez este un nume purtător de putere, mai ales pentru faptul că este numele unui creștin. În virtutea acestei puteri, orice creștin poate boteza, în caz de necesitate, pentru ca pruncul să nu moară nebotezat. Dacă, din punct de vedere civil, schimbarea numelui de botez este mai mult o formalitate, din punct de vedere spiritual, aceasta înseamnă renunțarea la veșmântul alb, imaculat, al înnoirii spirituale dobândite prin Botez.

[8] *Ἆρα πᾶς ὁ βαπτισθεὶς τὸ τοῦ Εὐαγγελίου βάπτισμα ὀφειλέτης ἐστὶ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον ζῆν* (Βασίλειος 1857: 1580C).

BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)

## 4. Etimologii punctuale din corpusul onomastic creștin

Numele de botez are un rol deosebit în iconomia mântuirii personale, întrucât, în cadrul Bisericii lui Hristos, fiecare membru se identifică cu numele său, ca persoană unică. Biserica recomandă părinților să pună copilului un singur nume, deoarece acela care se botează în numele lui Hristos primește *un nume* întru Hristos, relația personală stabilită între neofit și Hristos fiind unică. Numele fiind atât de strâns legat de persoană, iar persoana noastră fiind una și unică, logic este ca și numele să fie unic. De altfel, „la români, ca și la celelalte popoare ortodoxe, prenumele este unic", așa cum remarca la mijlocul secolului trecut autorul *Dicționarului onomastic românesc*, evident, cu excepțiile de rigoare (Constantinescu 1963: XXV).

Indiferent câte prenume ar avea un creștin, el are un singur nume de botez. În cazul credincioșilor cu mai multe prenume, se consideră că numele de botez este fie primul prenume rostit în cadrul Tainei, fie cel folosit zilnic în familie. În acest sens, Harry Alfred Long (1883: 11) observă că, din mândrie, se pot alege în fața cristelniței mai multe nume, însă, acasă, numele utilizat cel mai des devine nume de botez, purtător de putere.

Mai mult, se recomandă ca numele de botez ales să fie al unui Sfânt, care să devină pentru viitorul creștin model de urmat în viață, precum și apărător, păzitor și mijlocitor al acestuia înaintea lui Dumnezeu. În acest sens, Sfântul Nectarie al Eghinei (2013: 9) precizează că noi trebuie să avem „ca pildă a virtuții și a desăvârșirii viața și petrecerea Sfântului al cărui nume îl purtăm, și în toată viața noastră să ne luptăm, ca să devenim desăvârșiți, urmând pilda acestuia". În continuare, spre exemplificare, vom aminti câteva dintre cele mai îndrăgite nume din hagiografia creștină:

*Maria* este cel mai răspândit prenume feminin utilizat în cinstea Sfintei Fecioare Maria, mama lui Iisus. Etimologia a fost mult discutată, existând mai multe variante, dintre care amintim: *Miryam* מירם din ebraică („Cea preaiubită") și *Maryam* din aramaică (*mar* însemnând „domn", „stăpân") (v. Bălan Mihailovici 2003: 351).

*Ioan* provine din ebraică, de la numele teoforic *Johanán* יוחנן (gr.*Ἰωάννης*; lat. *Iohánnes*), care înseamnă „Dumnezeu a avut milă" (v. Bălan Mihailovici 2003: 277). Numele s-a răspândit încă din zorii creștinismului, fiind purtat de numeroși sfinți; azi este asociat cu Sfântul Ioan Botezătorul sau cu Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan.

*Gheorghe* provine din grecescul *γεωργός*, având sensul de „agricultor" (v. Bailly 1935: *s.v.*). În calendarul creștin, numele apare în cazul mai multor sfinți, însă aprecierea deosebită față de Sf. Mare Mucenic Gheorghe face ca, în prezent, acest nume să fie unul dintre cele mai răspândite prenume masculine.

*Vasile* provine de la termenul grec *βασιλεύς*, care înseamnă „rege", „conducător" (v. Bailly 1935: *s.v.*). Numele este larg răspândit datorită Sfântului Vasile cel Mare, întemeietorul binecunoscutului așezământ filantropic numit *Vasiliada*.

*Nicolae* are sensul de *victoria poporului*, formându-se de la cuvintele grecești *νίκη* („victorie") și *λαός* („popor") (v. Bailly 1935: *s.v.*). Este un nume foarte răspândit datorită Sfântului Nicolae, unul dintre cei mai iubiți sfinți făcători de minuni din tradiția creștină.

**BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)**

*Ana* corespunde numelui ebraic *Hannah* הנח, cu sensul „Iahve a avut milă" (v. Petrache 1998: 20). Numele Ana este asociat Sfintei Ana, mama Fecioarei Maria, care, alături de Sfântul Ioachim, o încredințează pe Fecioara Maria vieții la Templu.

*Daniela* este varianta feminină a numelui Daniel care provine din ebraicul *Daniyyēl* לאינד, nume teoforic, cu sensul de „Dumnezeu este judecătorul meu" (v. Petrache 1998: 38). Numele este utilizat în cinstea profetului Daniel din *Vechiul Testament*, un tânăr iudeu care s-a remarcat prin înțelepciune și credință.

*Constantin* provine din adjectivul latin *cōnstāns* („constant", ferm") (v. Lewis 1891: *s. v.*). În onomastica creștină numele apare din secolul al IV-lea, datorită împăratului Constantin cel Mare, care a declarat creștinismul religie de stat, punând astfel capăt lungului șir de persecuții împotriva creștinilor.

În prezent, se recomandă folosirea numelor de sfinți, întrucât credincioșii au nevoie de modele de urmat în viață. Un nume preluat din hagiografia creștină leagă persoana botezată de o mulțime de oameni care au primit același nume, în toate timpurile și locurile, dar și de cel care a transformat primul un nume păgân într-un nume creștin, primul sfânt care a adus acest nume în Biserică (v. Antonie de Suroj 2006: 133).

Cei care nu au primit nume de sfinți nu trebuie să uite că sfințenia vieții lor poate transforma orice nume într-un nume de sfânt, așa cum s-a întâmplat în cazul unor creștini din primele secole. Astfel, chiar dacă unele nume au devenit în prezent banale sau chiar comice, să nu uităm faptul că omul este creația lui Dumnezeu, este creat după chipul lui Dumnezeu, iar prin aceasta inclusiv numele lui devine iubit de cel care-l poartă și de cei care-l iubesc pe acesta. Prin relația omului cu Dumnezeu orice nume capătă o semnificație sacră (v. Long 1883: 11).

## 5. Prezența numelui în Sfintele Taine și importanța acestuia în viața spirituală

În Biserică, fiecare este prezent cu numele său, ca persoană unică și inconfundabilă, din momentul nașterii în Hristos și până la intrarea în viața veșnică, culminând cu înfățișarea personală înaintea lui Dumnezeu, la Judecata din urmă (v. Petrache 1998: 6). Numele are, în Biserică, o valoare deosebită, întrucât, prin lucrarea harului Duhului Sfânt, este legat în mod inseparabil de persoana celui care-l poartă. De aceea, în tot ceea ce înseamnă viață spirituală eclezială, creștinul este chemat pe nume.

*Taina Botezului* este momentul în care omul își aude pentru prima dată numele, Dumnezeu chemându-l pe nume la mântuire; pentru prima dată persoana sa are o importanță în iconomia mântuirii (de aceea, această Taină mai este cunoscută ca *Taina Numelui*). Numele primit la Botez definește unicitatea absolută și irepetabilă a omului pus față în față cu Dumnezeu. Din momentul consfințirii numelui, prin întreita afundare în apă, așa cum am arătat mai sus, creștinul își începe drumul spre mântuire.

Imediat după Botez, în cadrul aceleiași rânduieli liturgice, se oficiază *Taina Mirungerii*, întrucât cel născut la viața cea nouă în Hristos, pentru a crește și a se întări în aceasta, are nevoie de puterea harului Sfântului Duh. Astfel, prin ungerea cu Sfântul

BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)

Mir și rostirea formulei *Pecetea darului Sfântului Duh. Amin* (*Molitfelnic* 2002: 43), neofitul se împărtășește de multitudinea darurilor Duhului Sfânt (v. *Isaia* 11, 2–3).

Dacă pe parcursul vieții creștinul ajunge să greșească, acumulând păcate personale, Biserica vine în ajutorul lui prin *Taina Mărturisirii*, iertându-i, prin intermediul preotului, păcatele mărturisite cu părere de rău în fața lui Dumnezeu. Iertarea vine de la Hristos pentru penitentul amintit cu numele său: *Domnul și Dumnezeu nostru Iisus Hristos [...], să te ierte pe tine fiule* (N), *și să-ți lase ție toate păcatele. Și eu, nevrednicul preot [...], te iert și te dezleg de toate păcatele tale [...]* (*Molitfelnic* 2002: 75).

Curăția duhovnicească dobândită prin mărturisirea păcatelor îl face vrednic pe credincios de primirea *Tainei Euharistiei*. Împărtășirea cu Trupul și Sângele Mântuitorului sub chipul pâinii și al vinului, se face, de asemenea, la nivel personal. Creștinul, în momentul împărtășirii, este chemat pe numele său: *Se împărtășește robul lui Dumnezeu* (N) *cu Cinstitul și Sfântul Trup și Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor lui și spre viața de veci* (*Liturghier* 1974: 139). Și, astfel, unindu-se deplin și real cu Hristos, credinciosul primește certitudinea învierii și a nemuririi.

Bărbatul și femeia, împreună, formează omul întreg, umanitatea completă: „Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; [...]; a făcut bărbat și femeie" (*Facere* 1, 27). Unitatea umană originară se reface, în cadru eclezial, prin *Taina Cununiei*, după modelul unirii duhovnicești dintre Hristos și Biserică. Astfel, prin harul Sfântului Duh împărtășit la Cununie, iubirea desăvârșită dintre un bărbat și o femeie formează chipul lui Dumnezeu Însuși. Cununia unește două persoane distincte, unice, cu nume diferite: *Se cunună robul lui Dumnezeu* (N) *cu roaba lui Dumnezeu* (N), *în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin*" (*Molitfelnic* 2002: 94), dar care se completează reciproc. Unirea Nunții, bazată pe iubire desăvârșită, este veșnică: „Căci fiecare a găsit în celălalt nu un obiect [...], ci o persoană inepuizabilă și veșnic nouă în capacitatea și imaginația ei de autodăruire" (Stăniloae 1978: 181).

Hristos, Preotul prin excelență, lucrează în mod nevăzut în fiecare comunitate creștină printr-un reprezentant văzut, care este preotul; o persoană, cu vocație și pregătire, este investită în această demnitate prin *Taina Hirotoniei*. Momentul invocării Sfântului Duh face referire expresă la numele aceluia prin care va lucra Hristos Însuși: *Dumnezeiescul Har, cel ce totdeauna pe cele neputincioase le vindecă și pe cele cu lipsă le împlinește, rânduiește pe prea cucernicul diacon* (N) *în preot. Să ne rugăm dar pentru acesta, ca să vină peste el Harul întru tot Sfântului Duh* (*Arhieraticon* 1993: 79). Harul preoției creează o legătură veșnică între Persoana lui Hristos și persoana preotului, numit pe numele său. Preotul, ca persoană, Îl reprezintă în mod văzut pe Hristos, prin preot El împărtășind, tot ca Persoană, darurile Sale. Astfel, Hristos Se poate dărui pe Sine Însuși, în celelalte Taine, tuturor membrilor Bisericii, în scopul sfințirii și mântuirii acestora: „Învățătura pe care o comunică [*preoții* n. n.] nu e a lor; prin mâna lor nu se comunică binecuvântarea lor și harurile lor, ci ale lui Hristos" (Stăniloae 1978: 149).

Una dintre consecințele păcatului este boala. *Taina Maslului*, care împărtășește celui bolnav harul tămăduirii trupești și sufletești, a fost practicată încă din timpuri

**BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)**

apostolice: „Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el [...]" (*Iacob* 5, 14–15). Cele șapte rugăciuni din cadrul Tainei conțin referiri directe la cel bolnav, amintindu-i de fiecare dată numele: *Părinte Sfinte [...], tămăduiește pe robul Tău acesta* (N) *de neputința trupească și sufletească ce l-a cuprins [...]*; *Fii tămăduitorul robului Tău acesta* (N); *ridică-l pe dânsul din patul durerii [...]*; *Însuți, Stăpâne, și robului Tău acesta* (N), *dă-i tămăduire și izbăvire [...]* etc. (*Molitfelnic* 2002: 141–158).

Astfel, împărtășindu-se cu Sfintele Taine, în această viață și în această lume, omul și numele său se sfințesc, pregătindu-se pentru trecerea într-un alt cadru de existență.

## 6. Dimensiunea eshatologică a numelui

Nici chiar după ce a fost gravat pe piatra de mormânt, numele creștinului nu-și încheie „existența". Acest fapt se observă încă din textele Slujbei înmormântării, în care cel adormit este numit în continuare cu numele său, nume căruia i se asociază elemente ale unei existențe de dincolo de mormânt: *Doamne, odihnește sufletul adormitului robului Tău* (N), *în loc luminat, în loc de verdeață, în loc de odihnă, de unde a fugit toată durerea, întristarea și suspinul [...]*; *Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale [...], sufletul robului Său* (N), *mutat de la noi, în corturile drepților să-l așeze, în sânurile lui Avraam să-l odihnească, cu drepții să-l numere [...]* (*Molitfelnic* 2002: 204–205).

Conform învățăturii Bisericii, imediat după moarte, la Judecata particulară, cel decedat se înfățișează personal, deci și cu numele său, și cu toate faptele pe care le-a legat de acest nume de-a lungul vieții. Astfel, la Judecata particulară, „numele nostru, cu care am răspuns pentru rău sau bine de mii de ori, literele căruia le-am scris pentru scopuri rele sau bune atât de des, desacralizat de utilizarea lui zi de zi, oră de oră, va fi un martor pentru noi sau împotriva noastră" [t. n.] (Moody 1863: 17).

Pomenirea numelui aduce în minte persoana, iar referirea la persoană nu se poate face în afara numelui (v. Nectarie al Eghinei 2013: 9). Astfel, după momentul înmormântării, numele continuă să fie pomenit periodic în Slujba parastasului, care, cu toate că este oficiată la diferite intervale temporale, trimite mereu la pomenirea veșnică a numelui în Împărăția lui Dumnezeu: *Veșnica pomenire* (*Molitfelnic* 2002: 341). Slujbele de pomenire a morților au fost rânduite pentru ca cei rămași din familia defunctului să fie încredințați că au făcut tot ceea ce a depins de ei, astfel încât (și) „la nivelul numelui să i se asigure celui decedat un loc în lumea spiritelor bune" (D. Felecan 2015: 140).

Cea mai importantă pomenire a numelor celor adormiți are loc în Sfânta Liturghie, când pe Sfântul Disc se pune câte o miridă pentru fiecare nume. În acest sens, referindu-se la cei adormiți, Sfântul Simeon al Tesalonicului arată că „fiecare dintre aceștia are părticica lui pe Sfântul Disc și în mod nevăzut participă la dumnezeire. Toți sunt spălați prin Sângele cel Sfânt, se împărtășesc, se roagă și se bucură în Hristos" (Anagnostopoulos 2005: 173).

Poate părea surprinzător, dar fiecare dintre noi mai are un nume, un nume pe care încă nu îl cunoaște. Sfântul Apostol Ioan mărturisește că, în Împărăția lui Dumnezeu, cel drept va primi o pietricică albă având un nume scris pe ea, un nume care este

BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)

cunoscut numai de Dumnezeu și de primitorul numelui: „Biruitorului îi voi da din mana cea ascunsă și-i voi da lui o pietricică albă și pe pietricică scris un nume nou, pe care nimeni nu-l știe, decât primitorul" (*Apocalipsa* 2, 17). Despre numele nostru „necunoscut", Antonie de Suroj (2006: 132–133) precizează: „Acesta nu este un diminutiv, nu este nume de familie și nici nume de botez. Este un nume, un cuvânt, care este aidoma nouă, care coincide cu noi, care este noi. Am putea chiar spune că este un cuvânt pe care Dumnezeu l-a pronunțat când a voit să fim și care este noi, așa cum noi suntem el. Acest nume definește unicitatea noastră absolută și de nerepetat în legătură cu Dumnezeu. Nimeni altcineva nu poate cunoaște acest nume, căci nimeni nu poate, în ultimă instanță, să cunoască pe cineva așa cum îl cunoaște Dumnezeu; și totuși, tot ceea ce poate fi cunoscut despre noi izvorăște din acest nume necunoscut". Într-o altă interpretare, am putea spune că, în Împărăția cerurilor, fiecare va fi etimologia numelui său.

## Bibliografie


Alexandrescu, Gh. 1992. *Latine dicta*. București: Albatros.

Anagnostopoulos, S. 2005. *Explicarea Dumnezeieștii Liturghii*. București: Editura Bizantină.

Antonie de Suroj, Mitrop. 2006. *Școala rugăciunii*. Gh. Fedorovici (trad.). București: Σοφία.

*Arhieraticon*. 1993. Bucureşti: Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

Attias, J.C. și E. Benbassa. 1997. *Dicționar de civilizație iudaică*. Ș. Velescu (trad.). București: Univers Enciclopedic.

Bailly, A. 1935. *Dictionnaire grec-français*. Paris: Hachette.

Βασίλειος, Ὁ Ἅγιος. 1857. Περὶ βαπτίσματος λόγος δεύτερος. În *Patrologiae cursus completus. Series Graeca* (XXXI). J. P. Migne (ed.), 1580A–1628C. Paris: Petit-Montrouge.

Bălan Mihailovici, A. 2003. *Dicționar onomastic creștin. Repere etimologice și martirologice*. București: Minerva.

Bălan, I. 1991. *Călăuză Ortodoxă în Biserică: Vol. I*. Editura Mănăstirii Sihăstria.

*Biblia* sau *Sfânta Scriptură*. 1992. Bucureşti: Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

Bompa, T.O. 2005. *Prenumele la români*. Constanța: Ex Ponto.

Constantinescu, N.A. 1963. *Dicționar onomastic românesc*. București: Editura Academiei Române.

Eliade, M. 2000. *Sacrul și profanul*. B. Prelipceanu (trad.). București: Humanitas.

Felecan, D. 2015. „Emilia cândva Serbac" sau despre „refuzul" numelui. În *Proceedings of the Third International Conference on Onomastics "Name and Naming". Conventional / Unconventional in Onomastics – Baia Mare 1–3 September 2015*, O. Felecan (ed.), 137–148. Cluj-Napoca: Editura Mega, Argonaut.

Felecan, O. 2010. Monastic names in the north-west of Transylvania. A sociolinguistic and cultural perspective. În *Transylvanian Review* XIX, Supplement nr. 3, *Aspects of confessional diversity within the Romanian space*: 193–208.

Freud, S. 1991. *Opere I, Totem și tabu*. Leonard Gavriliu (trad.). București: Editura Științifică.

Gafton, A. 2008. Numele în Biblie. *Tabor* (9): 49–62.

Graur, A. 1965. *Nume de persoane*. București: Editura Științifică.


**BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)**

Homer. 1946. *The Odyssey: vol. I*. A.T. Murray (trad.). London: William Heinemann Ltd.
Lewis, C.T. 1891. *An Elementary Latin Dictionary*. New York: Harper & Brothers.
*Liturghier.* 1974. Bucureşti: Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.
Long, H.A. 1883. *Personal and Family Names. A Popular Monograph on the Origin and History of the Nomenclature of the Present and Former Times*. London: Hamilton, Adams & Co.
Lupulescu, D. și A.M. Lupulescu. 2002. *Identificarea persoanei fizice*. Bucureşti: Lumina Lex.
Lupulescu, D. și A.M. Lupulescu. 2003. *Drept civil. Persoana fizică*. Bucureşti: Editas.
Maffitt, J.N. 1835. *The Oratorical Dictionary*. Nashville: Western Methodist office.
*Molitfelnic*. 2002. Bucureşti: Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.
Moody, S. 1863. *What Is Your Name? A Popular Account of the Meanings and Derivations of Christian Names*. London: Richard Bentley.
Nectarie al Eghinei, Sf. 2013. De ce se schimbă numele cuiva atunci când devine monah? *Αναλεκτα (2), Despre monahism*: 9–10.
Negoiță, A. 2004. *Teologia biblică a Vechiului Testament*. Bucureşti: Σοφία.
Newton, R. 1882. *Covenant Names and Privileges*. New York: Robert Carter & Brothers.
Petrache, T. 1998. *Dicționar enciclopedic al numelor de Botez*. Bucureşti: Editura Anastasia.
Răileanu, V. 2012. Formula numelui în limba română. *Buletin de lingvistică* (13): 75–79.
Stăniloae, D. 1978. *Teologia Dogmatică Ortodoxă*: *Vol. 3*. Bucureşti: Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.
Vigouroux, F. 1912. *Dictionnaire de la Bible: Vol. III*. Paris: Letouzey et Ané.
Vladimirescu, M.V. și M. Ciurea. 2008. Tetragrama YHWH – cel mai important nume al lui Dumnezeu în Biblia ebraică. *Mitropolia Olteniei* (1–4): 112–132.
Ware, K. 1992. Puterea Numelui. Rugăciunea lui Iisus în spiritualitatea ortodoxă. În *Rugăciunea lui Iisus*. Tesalonic: Orthodoxos Kypseli.
Yonge, C.M. 1863. *History of Christian Names: Vol. I*. London: Parker, Son, and Bourn.

**BDD-V4398 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:24 UTC)**